

בתי המשפט

		בית משפט השלום נתניה	
א 002566/06			
14/01/2008	תאריך:	בפני כבוד השופטת דפנה בלטמן קדראי-סגן-נשיא	

בעניין:

1. ד"ר כרמי אפי

2. כרמי שרית

התובעים אורטל ע"י ב"כ עוה"ד

נגד

אל על נתיבי תעופה לישראל בע"מ

הנתבעת ע"י ב"כ עוה"ד אבן סירה

פסק דין

1. התובעים, ד"ר אפי כרמי, רופא שיניים במקצועו ורעייתו, שרית כרמי, תובעים את הנתבעת, חברת תעופה (להלן: "אל על" או "הנתבעת"), בגין נזקים כלליים שנגרמו לטענתם, כתוצאה מכך שסייעו לנתבעת להעביר בטיסת אל על בה טסו חבילה לישראל.
2. אין מחלוקת כי בשעה שהגיעו התובעים לבידוק בשדה התעופה בניו יורק, לשם עליה לטיסה שהזמינו לישראל במטוס אל על, פנתה אל התובעים דיילת אל על וביקשה כי יעשו מחווה ויקחו עימם חבילה שיש להעבירה לשימושו הדחוף של ילד חולה סופני (עדת הנתבעת טוענת בתצהירה כי ציינה כי מדובר בילד "חולה סרטן" ולא "חולה סופני" סתם). המדובר היה בחבילה סגורה, אשר נטען בפני התובעים כי עברה כבר בידוק וכי לכן אין צורך שתיבדק על ידם (ראה עדותם בתצהיר שלא נסתרה). התובעים טוענים כי עובדי הנתבעת אף הצהירו כי בחבילה יש מכשיר רפואי. כן טענו התובעים כי הצטרפה לפניית הדיילת פניית אנשי צוות נוספים מטעם הנתבעת אשר חזרו וטענו כי מדובר בענין דחוף, של חיים ומוות, וכי בחבילה מכשיר רפואי. כן טענו התובעים כי התהליך של בקשת הסיוע בהעברת החבילה בטיסה לווה על ידי גבי קלרה פרז, מפקחת בתחנת אל על בשדה התעופה של ניו יורק, ועל ידי אנשי ביטחון נוספים וכי כל אלה יצרו אצלם תחושת שליחות לענין דחוף וחשוב להצלתו של ילד חולה סופני.
- כבר אקבע כי קיבלתי את גירסת התובעים במלואה, לענין ההצהרות מטעם הנתבעת אודות החבילה ואינטנסיביות הפניות לתובעים, וההכרעה להלן תהא על פיה. הטעם לכך נעוץ בכך ששני התובעים העידו על כל אלה בתצהיר, רק התובע נחקר על תצהירו ועמד על טענותיו. הנתבעת, מנגד, לא הביאה עדיה לחקירה. ראיותיה כללו תצהיר עדה אחת, אותה דיילת אשר ביקשה מהתובעים לסייע בהעברת החבילה, תצהיר אשר הוגש בהסכמה לאחר שהעדה נמנעה מהתייצבות וב"כ התובעים ויתר על חקירתה. עדת ההגנה אומנם לא אישרה בתצהירה את גירסת התובעים לפיה נטען בפני התובעים שבחבילה יש מכשיר רפואי, אך לא הכחישה בתצהירה הלקוני טענתם זו של התובעים [כל שהצהירה היה כי בקשה מהתובעים להעביר חבילה לקטין חולה סרטן] וכן לא הכחישה טענתם לפיה מספר אנשי צוות אמרו לתובעים שהמדובר במכשיר רפואי. למעשה תצהיר העדה איננו מעמיד גירסה ממשית מול כל טענות

התובעים שנסקרו לעיל.

הנתבעת בחרה שלא להעיד אנשי צוות נוספים שהיו במקום ואף לא את אנשי הביטחון שנוכחותם נזכרה בתצהירי התובעים ואף לא את הגב' קלרה פרו שמעורבותה באירוע ובאישורו נתמכה גם בתצהיר הדיילת.

אף מצאתי חוסר עקביות בגירסת ההגנה של הנתבעת מפני התביעה, כאשר במכתב מיום 6.12.2004 [שעותקו צורף לתצהירים, להלן: "המכתב"] הובאה גירסה שונה לגמרי מזו שנטענה על ידי הדיילת, בזו הלשון:

"נוסע של אל על התייצב לטיסת אל על במוצאי שבת ה- 26.7.03 כשברשותו, בין היתר, חבילה קטנה עם ציוד מוזיקלי (מגבר). הנוסע הגיע באיחור לטיסה ולא היה מספיק זמן לבצע בדיקה ביטחונית לגבי החבילה האמורה. לפיכך נדרש הנוסע להשאיר החבילה על מנת שזו תשלח במועד מאוחר יותר כמקובל..."

... מאחר והציוד עבר את הבדיקה הבטחונית לא היתה מניעה כי הוא יועבר על ידי נוסע אחר שיסכים להעבירו. עובדי אל על פנו למרשיך ושאלו אם יוכלו ליטול עימם את הציוד. מרשיך ראו את החבילה אותה נתבקשו להעביר וידעו כי מדובר בציוד מוזיקלי, יודגש כי בשום שלב לא דובר בציוד שנועד להצלת חיים".

לכן, העדפתי את עדות התובע, שנחקר, על פני גירסתה החסרה של הדיילת, אף מצאתי כי אין גירסה ממשית מנוגדת לעדותם של התובעים ולכן אקבע כי החבילה נמסרה לתובעים על ידי מספר אנשי צוות והוצגה להם כמכשיר רפואי שיש להעביר בדחיפות לילד חולה סופני.

3. התובעים, לרבות התובע שהינו רופא ונושא שמירת חי החולה הסופני היה קרוב לליבו, נעתרו לבקשת הנתבעת והסכימו להוביל את החבילה למטרה הנעלה לה נרתמו, כאשר הסתמכו על מצגת הנתבעת בענין זה ועל הצהרותיה לפיהן אין צורך לבדוק את החבילה.

4. לאחר נחיתת התובעים בשדה התעופה בן גוריון (טיסה של כ- 12 שעות) אספו התובעים את החבילה, שעליה נרשמו מבעוד מועד פרטי מקבלה (אחד בשם רן פרץ), וביקשו לצאת משדה התעופה, תוך שעברו ב"מסלול הירוק" במעבר המכס – דהיינו, הצהירו בכך שאין בכליהם מוצר שיש לשלם מכס בגינו.

בעת מעברם עוכבו על ידי אנשי מכס, אשר ערכו בדיקות בחפציהם ומצאו כי ה"מכשיר הרפואי" אינו אלא מכשיר מוזיקלי חשמלי – מעבד צלילים - שיש לשלם מכס בגינו.

התובעים עוכבו פרק זמן של כ- 3 שעות, נחקרו, עומתו מול טענות והטחות אשם ולדבריהם אף הוטחו בהם עלבונות לגבי טפשותם, והכל בפני מספר אנשים. המכשיר החשמלי נתפס על ידי המכס ואילו התובעים קיבלו אישור בדבר תפיסתו הכולל התראה אודות תשלום קנס צפוי ככל שלא ישוחרר בתוך 48 שעות. (מוצג ב' לתצהיריהם).

כואבים ועייפים חזרו לביתם התובעים. למחרת נאלצו לתאם עם הנמען לחבילה - רן פרץ ועם עמיל מכס לשחרר המכשיר. התובע נאלץ להגיע לצורך כך שוב לשדה התעופה בן גוריון לחדר המכס לצורך הליך השחרור ואחר כך גם פנה התובע להגיש תלונה נגד הנתבעת, בתחנת המשטרה בשדה ואף פנה לנציגי אל על לטיפול.

בסופו של יום לא שילמו התובעים קנסות בגין כל אלה וכנראה אף לא ננקטו הליכים פליליים נגד מי מהמעורבים.

לטענת התובעים, שלא נסתרה, מאז האירוע במשך כחמישה ימים נאלצו להתמודד עם פניות טלפוניות שונות של גורמים שונים מטעם מקבל החבילה וכנראה גם מטעם הנתבעת בענין פרשה זו.

אין צריך לומר כי בכל שלב לא הוצג בפני התובעים קטין חולה כלשהו אשר יש לו זיקה לפרשת החבילה וראוי לציין כי גם הנתבעת לא טענה בכל שלב במשפט זה כי מדובר במצג אמת.

לטענת התובעים סבלו הם בושה ועוגמת נפש לאורך זמן בשל העלבון וההשפלה שנגרמו להם במשרדי המכס ובימים שלאחר מכן, הכל בגין מצגי השווא של הנתבעת ופעולותיה הנ"ל ואף נגרם להם מפח נפש בגין ההכרה כי נוצלו לרעה על ידי הנתבעת.

5. ב"כ התובעים טוען כי בכל אלה הוכחו מספר עוולות שביצעה הנתבעת ובכללן: תקיפה (עוולה שהתביעה בגינה כבר נמחקה לפי הוראה שיפוטית), מרמה, הטעיה ומצג שווא ואף רשלנות פושעת וכן פגיעה בפרטיות והוצאת לשון הרע, ואילו ב"כ הנתבעת טוען כי המדובר בתביעה חסרת בסיס, מנופחת ומוגזמת, נעדרת עילה וכי יש לדחותה ולחייב התובעים בהוצאותיה. כן נטען להתיישנות התביעה מהטעם שחלה על יניינה האמנה לאיחוד כללים מסויימים בדבר תובלה בינלאומית באויר [אמנת ורשה] וכי על פי הדין החל תביעה מכח האמנה פוקעת באם לא הוגשה תביעה לבית המשפט בתוך שנתיים מקרות האירוע בגינו הוגשה.

לפיכך, ולאחר שהכרעתי לעיל במחלוקות עובדתיות רלוונטיות, אכריע גם במחלוקות המשפטיות.

6. לא מצאתי ממש בטענת ההתיישנות והטענה בדבר תחולת אמנת ורשה על ענייננו. ראשית, היה על הנתבעת לפרט ולהוכיח את חלות האמנה על ענייננו, דבר שלא נעשה. לגופו של עניין יש לקבוע כי אמנת ורשה איננה חלה על תביעת הנזיקין בגין עוולות הנתבעת שהן פרי מעשים שארעו אמנם בקשר לתובלה אוירית אך כולם נעשו או קודם לשלבי היציאה למטוס ואינם בגדר תאונה שארעה בתוך המטוס או תוך כדי פעולת עליה אליו או ירידה ממנו, כהגדרת סעיף 17 לאמנת ורשה וכן יש לקבוע כי אין ענייננו כלל בנושאים שראוי להחיל עליהם את ההגנות נשוא אמנת ורשה ויתר החקיקה שעניינה תובלה אוירית.

7. שוכנעתי כי מעשיה של הנתבעת מקימים אחריות בנזיקין כלפי התובעים וכי על רקע זאת גישתה הכללית בדחיית פנייתם כפניה טורדנית, מקוממת.

7.1 סברתי כי התביעה בגין עילות הפרת הפרטיות ואיסור לשון הרע לא בוססה דיה. טעם ראשון לכך הוא דלותם של סיכומי התביעה בענין זה, שלא רק שלא דנו כמתחייב בנושא קיום יסודות העוולות על פי חוקים ספציפיים אלה, אלא גם לא הפנו לפסיקה או הלכה שתתמוך ביישום הלא שיגרתי של הוראות סעיפים 2 (6) לחוק הגנת הפרטיות התשמ"א - 1981 או סעיף 2 (א) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"א - 1965 על עובדות ענייננו. אעיר, למעלה מהצורך, כי לעניין הגנת הפרטיות, לכאורה לא הוכחו עובדות של שימוש בשם התובעים דווקא, להבדיל מבשירותי ההעברה באמצעותם, ולעניין לשון הרע, כי גם אם ניתן לראות בהוצאתו של אדם מהמסלול הירוק למסלול האדום בשדה התעופה משום פרסום בדרך המעשה של עובדת היותו מצהיר שקר, אזי לא התבררו די פרטים אודות שלב זה באירוע וחסר רקע עובדתי שיאפשר הכרעה בשאלות העובדתיות של פרסום ושל לשון הרע.

7.2 בתביעה נטען להטעיה, וסברתי כי הטעיה כמשמעותה העובדתית ואף המשפטית בכל הקשור לדיני חוזים, בוודאי הוכחה מתוך הנסיבות, ואולם אין משמעות בענייננו לעילות מתחום דיני ההתקשרות בחוזים ואף לא נטען לסעדים בענין עילות אלה. מקומן הנכון של טענות ההטעיה הוא בגדר עוולות התרמית או מצג השווא הרשלני ולא להא להלך.

עוולות התרמית מוגדרת בסעיף 56 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
יסודותיה הם:

מצג כוזב של עובדה; ידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמיתותה או מתוך קלות ראש; כוונה שהמטעה יפעל על פי המצג; התובע פעל על פי המצג; התובע סבל עקב פעולתו נזק ממון.

סברתי כי כל היסודות ההתנהגותיים של עוולה זו התקיימו בענייננו. הוכח מצג כוזב של עובדה – באשר הוכח כי החבילה לא יועדה לחולה סופני, לא יועדה לקטין, כי לא היה

בשיגורה כל דחיפות וכי לא היה מדובר במכשיר רפואי.

התנהלות הנתבעת, אשר ככל שתקבל גירסתה הדלה, לא בדקה מראש את תוכן החבילה, לא תיעדה פרטי נוסע שביקש לשלחה, כנראה לא ערכה חקירות ובדיקות ראויים ואף לא ציידה התובעים באישורים רשמיים להובלת החבילה על מנת לחסוך מהם טרדות ובהנחיות לגבי מסלול צפוי להעברתה ללא תקלות, מלמדת לפחות על קלות ראש לגבי אמיתות המצג.

סבורתני כי הוכח אף מעבר לכך - הנתבעת נתפסת בהודאתה שבמכתב על פיה החבילה התקבלה באל על כמכשיר מוזיקלי. הנתבעת עצמה הודתה כי לא כך הוצגה החבילה בפני התובעים, משמע הצגת החבילה כמכשיר רפואי נעשתה בידיעה שהידיעה כוזבת. ממילא אחראית הנתבעת ביודעין ובכוונה למצגים מטעים של דחיפות ועוד, שהרי אין עניינו של משלוח מכשיר מוזיקלי כעניינו של משלוח דחוף אחר כלשהו (אפילו אם תוכנו לא גולה) לחולה סופני.

אף דרך ניהול ראיות הנתבעת אפשר ומלמדת על שאיפה להסתרת כוונותיה וידיעותיה - הנתבעת נמנעה מהצגת ראיות נדרשות, בראש ובראשונה נמנעה מלהעיד את בעלת התפקיד שאישרה את ניצול התובעים לשליחות עלומה ותמוהה, ואף נמנעה מלהציג דו"חות בדיקה אלמנטרים שראוי שיערכו במקרה חמור כגון זה. אף הימנעות הנתבעת מלפעול בהליכי צד ג' נגד מעורבים זרים פוטנציאליים, כל אלה מחזקים מאוד הרושם כי זדון של ממש עמד מאחורי מצג השווא ואין עניינו בקלות ראש בלבד.

הנתבעת התכוונה כי התובע יפעל על פי המצג והתובע אומנם פעל על פיו.

אלא, שהתובעים לא תבעו נזק ממון וכך הדגיש בא כוחם בסיכומיו.

לכן, הגם שדווקא סברתי כי אובדן זמן התובעים שהוכח מהווה נזק ממוני, קבלתי טענת ב"כ הנתבעת לפיה לא הוכחו כל יסודות עוולות התרמית וכי על כן יש לדחות התביעה בעילתה.

עילה נוספת לתובעים, היא עילת הרשלנות, דהיינו פעולה תוך הפרת חובת הזהירות החלה על הנתבעת בנסיבות הענין.

7.3

עילה זו הוכחה בבירור, כפי שאפרט להלן.

הרשלנות הנטענת קשורה הן למצגי שווא רשלניים (לפחות) בכל הקשור לחבילה והן לפעולותיה של הנתבעת אשר הביאו את התובעים, אנשים שביקשו להשתמש בשירותיה כמוביל, לבצע עבורה משימת שליחות ללא תוך חשיפה לסיכונים.

יחסי הצדדים - המובילה מחד והנוסעים המשתמשים בשירותיה מאידך, מטילים על הנתבעת חובת זהירות מושגית כלפי התובעים.

אף יחסי הצדדים בכל הקשור לנתבעת כמבקשת הסיוע בהעברת החבילה למטרותיה, אם פילנטרופיות, אם לטובת ריצוי לקוח, אם לטובת קיום התחייבויותיה כלפי לקוח, אם לטובת עובדי הנתבעת ואם לכל מטרה אחרת, אל מול התובעים - כנוסעים המשתמשים בשירותיה והמתבקשים לסייע באותה משימה, מעמידים חובות זהירות שבין השולח והשליח בכל הקשור לנושא הטיפול בחבילה.

יחסי הקירבה שבין הנתבעת לנוסעיה, ככל שאינם מחייבים את הנתבעת מלהימנע מלבקש על בסיס התנדבותי דבר מנוסעיה (ולא אתפלא אם קיימות הוראות ברורות לענין זה בחקיקה רלוונטית, בנוהלים או במסגרת אחרת, אשר הצדדים נמנעו מלחשוף בפני) בוודאי מטילים על הנתבעת חובה ברורה להימנע מלהטיל על נוסעיה משימות אשר עשויות לסכן את הנוסעים בכללם ואת המסייעים בפרט ובכלל זה מחייבים את הנתבעת להימנע מלמסור חפצים שלא נבדקו על ידה לנוסעים, להימנע מלהצהיר הצהרות לא בדוקות, להימנע מלערב נוסעים בעניינים אישיים של נוסעים אחרים ו/או של עובדיה.

חובות הזהירות המתחייבות מתוך יחסי הצדדים בוודאי מחייבות כי במקרה חריג בו מתבקש נוסע להעביר חבילה בשליחות הנתבעת, תבדוק הנתבעת את החבילה ותצייד את הנוסע במידע בדוק אודות תוכנה ובהוראות ברורות לגבי הטיפול בה וכן תתעד כראוי את המשימה ואף תוודא התאמתה וסבירותה מהבחינה החוקית ובכלל זה המיסויית.

הנתבעת לא קיימה כל אלה.

הנתבעת פנתה לתובעים בדרך לא מוסדרת לגבי חבילה שתוכנה האמיתי הוסתר וחשפה אותם לסיכונים נשוא טענות הנזק בתביעה. לכן בוודאי הפרה את חובות הזהירות החלות עליה.

גירסת הנתבעת להצדקת פעולותיה היתה כמעט "מעליבה" – כאשר מלכתחילה מסרה גירסה במכתב ושנתה גירסה בהגנתה בתיק זה, כאשר שלחה רק דיילת למסור תצהיר לקוני וחסר, וכאשר גם עדה זו לא התייצבה; כאשר באותו תצהיר דיילת לא נמסרו שמות הנוסעים עבורם ביצעה הנתבעת את השירות, כאשר המפקחת "נותנת ההוראה" לדיילת לא מסרה כל תצהיר, כאשר לא הוצגו נוהלים על פיהם על עובדי הנתבעת לנהוג במקרים דומים, כאשר לא הוצגו התייחסויות מאוחרות לאירוע הנ"ל ובכלל זה דו"חות בדיקה וחקירה (שקשה להניח שלא נעשו), וכאשר הנתבעת אף לא התעכבה לרגע להסביר הסתירות בין המכתב, לבין הנטען בהגנתה ולבין תצהיר העדה היחידה מטעמה.

סופו של יום, בוודאי הוכחה לפחות רשלנות בדרך התנהלות הנתבעת, שהפרה חובת זהירות, לא פעלה כחברה מובילה סבירה או כשולח סביר, ואפשר והוכחו מתוך הנסיבות אף פיזיות וזדון, המקימים אחריות במשפט האזרחי בנסיבות אלה, במסגרת עוולת הרשלנות.

לכן חבה הנתבעת בנזקי התובעים.

7.4 ב"כ הנתבעת העלה טענות משפטיות שונות לענין אחריות בגין רשלנות ולא מצאתי בהן ממש.

חבות בעוולת הרשלנות אינה מחייבת הוכחת נזק ממוני ואף לא נזק רפואי ואין כל רלוונטיות להלכות שהציג ב"כ הנתבעת בהקשר זה ולפיכך הוכחה אחריות הנתבעת לנזקי התובעים.

טוען עוד ב"כ הנתבעת טענות לענין ניתוק הקשר הסיבתי, הסתכנות מרצון ועוד. טענות אלה מקוממות. התובעים הודו כי קיבלו בהסכמה את בקשת הנתבעת להעברת החבילה, ואולם הסכמה זו פגם בה – ההטעה שעמדה ביסודה והמצג הרשלני נשוא התביעה. ממילא אין ענייננו בהסכמה שעומדת להגנתה של הנתבעת ואין לקבל טענותיה בענין זה. למעלה מהצורך אעיר כי אפשר ובדיעבד נראית התנהגות התובעים נאיבית ומסוכנת, ואולם כאשר נוסע בחברת התעופה הנתבעת נדרש לפעול לעזרת חולה ולהצלת חייו וזאת על ידי מספר בעלי תפקידים לובשי מדים של אל על, אשר אף מצהירים כי החבילה שמבוקש לקבלה עברה בידוק, נראית הבקשה כמשימה שקיימת חובה מוסרית לקיימה, כמשימה שלא רק שאין סיכון בצידה אלא קיים רווח והצלה לאחר בגינה ולכן טענה כי יש לייחס לתובעים בנסיבות אלה אשם תורם, הסתכנות או אחריות ממשית אחרת נדחית.

8. התובעים, שהם אנשים נורמטיביים שכל חטאם היה בשאיפתם לסייע למטרה נאצלה בשליחות הנתבעת, עוכבו והוקעו על ידי אנשי המכס כעברייני מס, איבדו שעות יקרות לאחר טיסה מעייפת והוטרו דו בימים שאחרי הטיסה כפי שפורט לעיל.

הנתבעת גרמה לכך בהתנהגותה, שלולא מצג השווא והמעשים הרשלניים שתוארו לא היו מסתבכים התובעים בכל אלה.

העברת החבילה חייבה תשלום מס.

הנתבעת לא הזהירה את התובעים מפני הסיכון שבהעברתה, התובעים סיכנו את שמם ואף סיכנו

את חירותם, בוודאי סיכנו את רכושם ולכל אלה אחראית הנתבעת.
לאחר שעיינתי בתצהירי התובעים ושמעתי את התובע, סברתי כי אומנם נגרמה להם עוגמת נפש רבה.

התובעים טענו לנזקים בערכים גבוהים מאוד שאינם מוכרים בפסיקה בהקשרים דומים.
אומדן עוגמת הנפש איננה מלאכה קלה או מדויקת. יש לקיימה על פי המקובל בפסיקה ואף בהשוואה, להבדיל, לעוגמת נפש בגין פגיעות גוף הנפסקת ב"סולמות" מוכרים וכן מתוך התייחסות לתקרת סכומי פיצוי ללא הוכחת נזק שנקבעה בחקיקה האזרחית.

את עוגמת הנפש של התובעת הנני אומדת בסך 12,000 ₪ ואת זו של התובע, אשר אף נאלץ להגיע למחרת לשדה התעופה וסבל טרדות נוספות הנני אומדת בסך 18,000 ₪.
הסכומים יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

8. לפיכך הנני מחייבת את הנתבעת לשלם לתובעת את הסכומים שנפסקו לעיל, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.
הנתבעת אף תשא בהוצאות התביעה וכן בשכ"ט ב"כ התובעים בסך 5,000 ₪ בתוספת מע"מ.
לולא החיוב הגבוה באגרה, הקשור להפרזה בסכום התביעה, מורה הייתי על חיוב גבוה יותר בהחזר שכר הטרחה.

**ניתן היום ז' בשבט, תשס"ח (14 בינואר 2008) בלשכתי.
המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים
ערעור תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי**

**דפנה בלטמן קדראי, שופטת
סגן נשיא**

002566/06 א 132 דפנה בלטמן